

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Struktura etniczna, religijna i społeczna krajów Europy Wschodniej Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Wschodoznawstwo Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Historii Poziom studiów studia drugiego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 18WZNS.22K.03101.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy w module Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Koordynator zajęć	Grzegorz Skrukwa	
Prowadzący zajęcia	Grzegorz Skrukwa	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 15, Egzamin • Konwersatorium: 15, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	przekazanie studentom wiedzy na temat struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii
C2	kształtowanie u studentom umiejętności i kompetencji prowadzenia dyskursu profesjonalnego na temat struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii

Wymagania wstępne

- ogólna wiedza humanistyczna

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie strukturę etniczną, religijną i społeczną Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_W01, WZN_K2_W06, WZN_K2_W07	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
W2	zna i rozumie problemy społeczne, polityczne, kulturowe i ekonomiczne wynikające z kwestii tożsamościowych w Ukrainie, Białorusi i Mołdawii oraz oddziaływania na te państwa czynników globalnych (globalizacja, wyzwania dla ładu międzynarodowego, migracje)	WZN_K2_W01, WZN_K2_W06, WZN_K2_W07	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi dotyczącymi struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_U02	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
U2	potrafi uczestniczyć w naukowym, popularnonaukowym i eksperckim dyskursie na temat struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_U03, WZN_K2_U04	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
U3	potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmować wiodącą rolę w zespołach w ramach projektów badawczych i dyskusji akademickich dotyczących struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_U07	Prezentacja multimedialna
U4	potrafi samodzielnie planować i realizować rozwój intelektualny w zakresie wiedzy o strukturze etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_U08	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów/gotowa do profesjonalnego wyszukiwania i selekcjonowania informacji na temat struktury etnicznej, religijnej i społecznej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii	WZN_K2_K01	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
K2	w oparciu o normy wynikające z prawa międzynarodowego i wartości europejskich jest gotów/gotowa do wypełniania zobowiązań społecznych oraz inspirowania i organizowania działalności na rzecz pokoju, dialogu międzynarodowego i międzykulturowego oraz praw człowieka	WZN_K2_K03	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna
K3	jest gotów/gotowa do pełnienia ról zawodowych z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym rozwijania dorobku zawodowego, podtrzymywania etosu zawodu, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad	WZN_K2_K06	Egzamin pisemny, Prezentacja multimedialna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Współczesne naukowe ujęcia teoretyczne problematyki społecznej, etnicznej i religijnej, ze szczególnym uwzględnieniem ujęć adekwatnych dla badań Europy Wschodniej (obszaru postradzieckiego).	W2, U1, U2, U4, K1, K2, K3	Wykład
2.	Historyczne uwarunkowania ewolucji struktury społecznej, etnicznej i religijnej w Europie Wschodniej. Konsekwencje polityki ZSRR dla sytuacji etnicznej, religijnej i społecznej w Ukrainie, Białorusi i Mołdawii po 1991 roku.	W1, W2, U1, U2, U4, K1, K2, K3	Wykład
3.	Współczesna Ukraina – relacje państwo–naród–język. Co to znaczy „być Ukraińcem”? Zarys historii kształtowania się współczesnej ukraińskiej tożsamości narodowej. Konstytucyjne uregulowania kwestii tożsamościowych, polityki narodowościowej i językowej. Struktura etniczna i językowa wg spisów. Status języka ukraińskiego oraz rosyjskiego we współczesnej Ukrainie. Surżyk – mieszany kod językowy i jego rola społeczna. Podziały regionalne Ukrainy: „jedna czy kilka Ukrain?”. Rola relacji miasto–wieś we współczesnej Ukrainie.	W1, W2, U1, U2, U4, K1, K2, K3	Wykład
4.	Współczesna Białoruś – relacje państwo–naród–język. Co to znaczy „być Białorusinem”? Zarys historii kształtowania się współczesnej białoruskiej tożsamości narodowej. Konstytucyjne uregulowania kwestii tożsamościowych, polityki narodowościowej i językowej. Struktura etniczna i językowa według spisów. Status języka białoruskiego oraz rosyjskiego we współczesnej Białorusi. Dyskusja o standardzie języka białoruskiego (narkomauka i taraszkewica). Trasianka – mieszany kod językowy i jego rola społeczna. Rola relacji miasto–wieś we współczesnej Białorusi.	W1, W2, U1, U2, U4, K1, K2, K3	Wykład
5.	Współczesna Mołdawia – relacje państwo–naród–język. Mołdawianizm kontra unionizm – co to znaczy być Mołdawianinem? Zarys historii kształtowania się współczesnych tożsamości narodowej w Mołdawii. Konstytucyjne uregulowania kwestii tożsamościowych, polityki narodowościowej i językowej. Struktura etniczna i językowa według spisów. Status, standard i nazwa języka mołdawskiego/rumuńskiego. Rola języka rosyjskiego we współczesnej Mołdawii.	W1, W2, U1, U2, U4, K1, K2, K3	Wykład
6.	Gagauzja i Naddniestrze: etniczny i społeczny aspekt autonomii i państwa nieuznanego. Zarys historii kształtowania się współczesnej gagauskiej tożsamości narodowej. Status i rola autonomii gagauskiej w Mołdawii. Sytuacja językowa w Gagauzji. Zarys historii kształtowania się współczesnych tożsamości w Naddniestrzu. Funkcjonowanie państwa nieuznanego – Naddniestrzańskiej Republiki Mołdawskiej – w aspekcie tożsamościowym i społecznym. Rola ideologii „ruskiego miru” w Europie Wschodniej na przykładzie Gagauzji i Naddniestrza.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
7.	Krym: etniczny, kulturowy i społeczny aspekt autonomii i okupacji. Zarys historii kształtowania się współczesnych tożsamości na Krymie. Rdzenne narody Ukrainy na Krymie: Tatarzy Krymscy, Karaimi (Karaimowie), Krymczacy. Autonomiczna Republika Krymu w ramach Ukrainy, jej polityka tożsamościowa, językowa i kulturalna. Relacje między grupami etnicznymi i konfesyjnymi na Krymie. Islam na Krymie. Sytuacja grup etnicznych i religijnych Krymu pod rosyjską okupacją od 2014 roku.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
8.	Regionalizm w Europie Wschodniej na przykładzie Zakarpacia i ruchu rusińskiego. Zarys historii kształtowania się współczesnych tożsamości w obwodzie zakarpackim Ukrainy. Zakarpacie jako wielowymiarowe pogranicze. Idea narodu karpatorusińskiego: ruch narodowy, separatyzm czy regionalizm? Rusini i Łemkowie poza granicami Ukrainy.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
9.	Żydzi we współczesnej Europie Wschodniej. Zarys historii Żydów jako grupy etnicznej i religijnej. Zarys historii judaizmu ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk zlokalizowanych w Europie Wschodniej. Znaczenie Holocaustu w dziejach Europy Wschodniej (pamięć, tożsamość, wpływ na strukturę etniczną i religijną). Żydzi wschodnioeuropejscy jako współtwórcy i obywatele współczesnego Izraela. Społeczności żydowskie we współczesnej Ukrainie, Białorusi i Mołdawii.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
10.	Romowie we współczesnej Europie Wschodniej. Zarys historii Romów jako grupy etnokulturowej. Znaczenie Porajmos w dziejach Europy Wschodniej (pamięć, tożsamość, wpływ na strukturę etniczną i religijną). Społeczności romskie we współczesnej Ukrainie, Białorusi i Mołdawii.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
11.	Polacy we współczesnej Europie Wschodniej. Zarys historii Polaków na terytorium współczesnej Ukrainy, Białorusi i Mołdawii. Społeczności polskie we współczesnej Ukrainie, Białorusi i Mołdawii. Polski dyskurs o Kresach oraz ukraińskie i białoruskie reakcje na ten dyskurs.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
12.	Sytuacja konfesyjna we współczesnej Europie Wschodniej. Sytuacja w prawosławiu w Ukrainie – budowanie autokefalii. Prawosławna Cerkiew Ukrainy a Ukraińska Cerkiew Prawosławna Patriarchatu Moskiewskiego. Prawosławie w Białorusi i Mołdawii. Ukraiński Kościół Grekokatolicki i inne kościoły wschodnie sui iuris w obrębie Rzymskiego Kościoła Katolickiego w państwach regionu. Katolicyzm w państwach regionu. Ewangelicy i ewangelikanie. Islam w państwach regionu. Neopoganizm. Inne nowe fenomeny religijne. Relacje państwo-religia-społeczeństwo w regionie.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium
13.	Nowe tożsamości społeczne i socjokulturowe we współczesnej Europie Wschodniej: oligarchia i młodzież społecznie uprzywilejowana. Klasa średnia, migranci zarobkowi i ich rodziny; podklasa i wzorce kryminalne.	W1, W2, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli"

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	• zdanie egzaminu pisemnego Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.
Konwersatorium	• obecność i aktywny udział w zajęciach • przygotowanie prezentacji multimedialnej we współpracy w grupie Skala ocen z zastosowanym rozkładem procentowym: bardzo dobry (bdb; 5,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 90% dobry plus (+db; 4,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 80% dobry (db; 4,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 70% dostateczny plus (+dst; 3,5): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 60% dostateczny (dst; 3,0): osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w minimum 50% niedostateczny (ndst; 2,0): brak osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się.

Literatura

Obowiązkowa

1. Radzik R., Kim są Białorusini?, Toruń 2002.
2. Skrukwa G., Nacja czy naród, ukraińska czy Ukrainy: w stronę rozstrzygnięć?, „Czas Kultury” 2019, nr 2.
3. Skrukwa G., Krym w niepodległej Ukrainie: ojczyzna Tatarów Krymskich i obiekt rosyjskich aspiracji, w: Ukraina: czas przemian po rewolucji godności, red. A. Furier, Poznań 2017.
4. Solak J., Mołdawia – republika na trzy pęknięcia. Historyczno-społeczny, militarny i geopolityczny wymiar „zamrożonego konfliktu” o Naddniestrze, Toruń 2009.

Dodatkowa

1. Anderson B., Wspólnoty wyobrażone. Rozważania o źródłach i rozprzestrzenianiu się nacjonalizmu, tłum. S. Amsterdamski, Kraków 1997.
2. Całus K., Państwo niedokończone. 25 lat mołdawskiej niepodległości, Prace OSW nr 59, 2016.
3. Edensor T., Tożsamość narodowa, kultura popularna i życie codzienne, Kraków 2004.
4. Gellner E., Narody i nacjonalizm, tłum. T. Hołówka, Warszawa 2009.
5. Hatłas J., Gagauzja i Gagauzi. Historia i współczesność, Poznań 2009.
6. Magocsi P.R., Pod osłoną gór. Dzieje Rusi Karpackiej i Karpatorusinów, tłum. M. Król, Rzeszów 2022.
7. Oleksy P., Wspólnota z przypadku. Studium tożsamości mieszkańców Naddniestrza, Gniezno 2016.
8. Oleksy P., Studenna-Skrucka M., Regional Identity, Separatism and War in Eastern Europe: Donbass and Pridnestrovie, „Kultura i Społeczeństwo”, t. LXIII, 2019, nr 2.
9. Pietkiewicz K., Mapa etniczna obszaru byłego ZSRR, Toruń 2019.
10. Studenna-Skrucka M., Ukraiński Donbas. Oblicza tożsamości regionalnej, Poznań 2014.
11. Smith A.D., Nacjonalizm. Teoria, ideologia, historia, tłum. E. Chomicka, Warszawa 2007.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	15
Konwersatorium	15
Przygotowanie do zajęć	15
Czytanie wskazanej literatury	30
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	15
Przygotowanie do egzaminu	30
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
WZN_K2_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści
WZN_K2_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wypełniania zobowiązań społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego, inicjowania działań na rzecz interesu publicznego w zakresie stosunków Polski z państwami Europy Wschodniej i Azji
WZN_K2_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do pełnienia ról zawodowych, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych, w tym rozwijania dorobku zawodowego, podtrzymywania etosu zawodu, przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej oraz działania na rzecz przestrzegania tych zasad
WZN_K2_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi
WZN_K2_U03	Absolwent/ka potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców
WZN_K2_U04	Absolwent/ka potrafi prowadzić debatę
WZN_K2_U07	Absolwent/ka potrafi współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmować wiodącą rolę w zespołach
WZN_K2_U08	Absolwent/ka potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie
WZN_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące wiedzę ogólną w zakresie wschodoznawstwa w ramach dyscypliny historia, oraz wybrane zagadnienia z zakresu historii Europy Wschodniej i Azji
WZN_K2_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Europy Wschodniej i Azji w ujęciach globalnym, międzynarodowym i regionalnym
WZN_K2_W07	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu pogłębionym historyczne, społeczne, kulturowe i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej ze wschodoznawstwem, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego